

IZVEŠTAJ O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA POGLAVLJE 23

IZMENE STRATEŠKOG OKVIRA IZ PODOBLASTI
OSNOVNA PRAVA POGLAVLJA 23

IZVEŠTAJ O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA POGLAVLJE 23
IZMENE STRATEŠKOG OKVIRA IZ PODOBLASTI
OSNOVNA PRAVA POGLAVLJA 23

IZVEŠTAJ O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA POGLAVLJE 23

IZMENE STRATEŠKOG OKVIRA IZ PODOBLASTI OSNOVNA PRAVA POGLAVLJA 23

Izdavač:

Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM
Kneza Miloša 4, 11103 Beograd
www.yucom.org.rs

Za izdavača:

Katarina Golubović

Autori:

Jovana Spremo
Velimir Petrović

Dizajn:

Ivana Zoranović

Tiraž:

100

Štampa:

Dosije studio

ISBN-978-86-82222-20-0

Beograd, 2024.

Federal Foreign Office

„Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za Poglavlje 23- Izmene strateškog okvira iz podoblasti Osnovna prava Poglavlja 23 “ je nastala u okviru projekta „Poglavlje 23: Unapređenje pravnog okvira za razvoj osnovnih prava“ koji je realizovao Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM uz podršku ambasade Savezne Republike Nemačke u Srbiji. Stavovi izneti u ovoj analizi ne odražavaju nužno stavove ambasade Savezne Republike Nemačke u Srbiji.

IZVEŠTAJ O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA
ZA POGLAVLJE 23

IZMENE STRATEŠKOG OKVIRA IZ PODOBLASTI
OSNOVNA PRAVA POGLAVLJA 23

Autori:

Jovana Spremo
Velimir Petrović

SADRŽAJ

1.	Uvod	7
2.	Javne politike u Republici Srbiji	9
2.1.	Regulatorni okvir i dokumenti javnih politika	9
2.2.	Nedostaci izrade i praćenja dokumenata javnih politika	11
2.3.	Dokumenti javnih politika	11
3.	Monitoring	13
3.1.	Pregled implementacije strateških aktivnosti iz revidiranog Akcionog plana 23	14
3.2.	Izdvojena strateška dokumenta u oblasti osnovnih prava	25
3.3.	Strateški okvir koji nedostaje ili izostaje njegova primena	31
4.	Zaključak	35

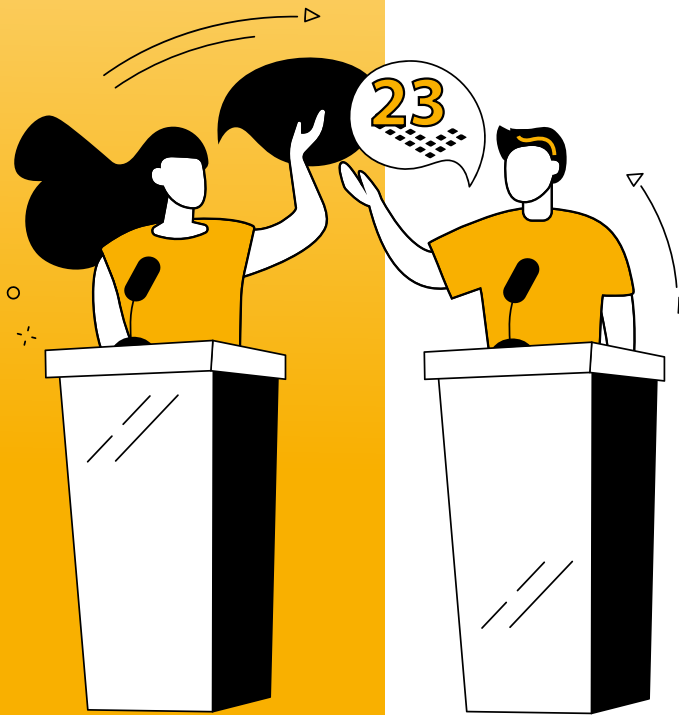
1. Uvod

Od početka pregovora za pristupanje Evropskoj uniji (EU), Republika Srbija intenzivno radi na usklađivanju i implementaciji propisa iz Poglavlja 23 – Pravosuđe i osnovna prava, u skladu sa standardima EU. U ovaj proces se ulažu dodatni naponi od 2016. godine, kad je otvoreno to poglavlje. Trenutno, u osmoj godini od usvajanja Zajedničke pregovaračke pozicije EU, koja je obuhvatila i prelazna merila, Srbija se suočava s izazovima u pogledu trajanja pregovora. Poglavlje 23, koje je jedno od prvih otvorenih, a poslednje će se zatvoriti, omogućava EU da pažljivo prati napredak i reaguje na ozbiljna kršenja prava i zastoje u reformama.

Nova metodologija proširenja EU, zajedno s trenutnom geopolitičkom situacijom, čini Poglavlje 23 ključnim u dokazivanju tehničke i političke spremnosti Srbije za članstvo u EU. Revidirani Akcioni plan za Poglavlje 23 predstavlja poseban strateški okvir, koji ima za cilj kontinuirane napore na usavršavanju pravnog i normativnog okvira, usmerene na zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava u skladu s pravnim tekovinama EU.

Strateški okvir u oblasti ljudskih prava uključuje različite obimne dokumente javnih politika, fokusirane na unapređenje položaja osetljivih grupa i zaštitu osnovnih sloboda. Primena ovih dokumenata i njihov monitoring često su, međutim, nedovoljno vidljivi, što iziskuje potrebu za sistematskim pristupom u kreiranju, primeni i redovnom ažuriranju ovih politika.

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji pažljivo prati Poglavlje 23 kroz rad posebne radne grupe. Izveštaj koji je pred Vama pruža uvid u napredak u oblasti osnovnih prava. Ovaj izveštaj, baziran na informacijama dobijenim od članica Radne grupe NKEU i na javno dostupnim podacima, deo je projekta Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM pod nazivom „Poglavlje 23: unapređenje pravnog okvira za razvoj osnovnih prava“, koji ima cilj da podrži Srbiju na putu ka članstvu u EU, posebno u kontekstu unapređenja i zaštite osnovnih prava po standardima EU.

2. Javne politike u Republici Srbiji

2.1. Regulatorni okvir i dokumenti javnih politika

Javne politike i propisi imaju širok uticaj na građane, privredne subjekte, nevladine organizacije, naučno-istraživačke institucije, medije i sve druge aktere društva i poslovne zajednice u jednoj zemlji. Zbog toga je od izuzetne važnosti da se oslanjaju na činjenice i da proces njihovog planiranja, izrade, donošenja, primene, praćenja, procene uticaja i izveštavanja o postignutim rezultatima bude transparentan. Prilikom planiranja, neophodno je analizirati potencijalne efekte, oceniti ostvarene rezultate tokom primene i konstantno predlagati načine za unapređenje. Takav strateški pristup obezbeđuje da sistem javnih politika i pravni okvir u zemlji budu efikasni, omogućavajući brzo, ekonomično i delotvorno ostvarivanje prava i interesa svih članova društva.

Još 2018. godine donet je Zakon o planskom sistemu Republike Srbije,¹ a početkom 2019. godine usvojene su Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika² i Uredba o metodologiji za izradu srednjoročnih planova.³ Time je postavljen jedinstven i sveobuhvatan pravni okvir za razvojno planiranje, planiranje javnih politika i srednjoročno planira-

1 Zakon o planskom sistemu, „Službeni glasnik RS”, broj 30/18.

2 Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika, „Službeni glasnik RS”, broj 8/19.

3 Uredba o metodologiji za izradu srednjoročnih planova, „Službeni glasnik RS”, broj 8/19.

nje. Izrađeni su i: Priručnik za analizu efekata javnih politika i propisa,⁴ Priručnik za izradu srednjoročnog plana,⁵ Priručnik za utvrđivanje troškova javnih politika i propisa,⁶ kao i Priručnik za učešće javnosti u planiranju, izradi i praćenju javnih politika i propisa.⁷

Pravni okvir za javne rasprave i konsultacije sa zainteresovanim stranim i ciljnim grupama, uključujući građane, privredne subjekte i organizacije civilnog društva, unapređen je izmenama i dopunama Zakona o državnoj upravi iz 2018. godine i usvajanjem Zakona o planskom sistemu. Ovi zakoni propisuju obavezu omogućavanja učešća javnosti kako u početnim fazama tako i tokom celog procesa izrade dokumenata javnih politika i propisa. Takođe, Zakon o planskom sistemu zahteva uključivanje zainteresovanih strana i ciljnih grupa tokom sprovođenja, praćenja i ocenjivanja efekata dokumenata javnih politika i propisa.

U skladu sa Zakonom o državnoj upravi, donet je Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata.⁸ Uključivanje organizacija civilnog društva u ranoj fazi pripreme dokumenata javnih politika i propisa dodatno je podstaknuto donošenjem Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa,⁹ koje promovišu transparentan i inkluzivan pristup saradnji s civilnim društvom u kreiranju javnih politika i propisa.

- 4 Branko Radulović, Predrag Simić, Priručnik za analizu efekata javnih politika i propisa. Dostupno na: <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Update-0921-Prirucnik-za-analizu-efekata-javnih-politika-i-propisa-FINAL-FINAL-290720-Objavljeno.pdf>.
- 5 Majda Sedej, Nataša Tapušević, Priručnik za izradu srednjoročnog plana. Dostupno na: <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-za-izradu-srednjorocnih-planova-09032020.pdf>.
- 6 Anto Bajo, Majda Sedej, Aleksandra Milenković Bukumirović, Priručnik za utvrđivanje troškova javnih politika i propisa. Dostupno na: <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-za-utvrđivanje-troskova-javnih-politika-i-propisa.pdf>.
- 7 Jelena Spasić, Tijana Kolundžija, Priručnik za učešće javnosti u planiranju, izradi i praćenju sprovođenja javnih politika i propisa. Dostupno na: <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Final-Public-Consultation-Manual-16-07-2020-for-publication-1.pdf>.
- 8 Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata: 51/2019-71.
- 9 Smernice za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa, „Službeni glasnik RS”, broj 8/20.

2.2. Nedostaci izrade i praćenja dokumenata javnih politika

Prema Programu unapređenja upravljanja javnim politikama i regulatornom reformom sa Akcionim planom za period 2021–2025, koji je usvojila Vlada RS, predlozi dokumenata javnih politika uglavnom se usklađuju s odredbama Uredbe u vezi s njihovim sadržajem. Važno je, međutim, napomenuti da puni efekti Zakona o planskom sistemu i pripadajućih uredbi na sistem planiranja u Republici Srbiji još nisu u potpunosti ostvareni. Stoga je potrebno kontinuirano raditi na ostvarivanju postavljenih ciljeva u vezi s efikasnim funkcionisanjem planskog sistema. Jedan od ključnih razloga za identifikovane nedostatke u procesu razvoja, praćenja i procene efekata javnih politika i propisa jeste ograničenje u ljudskim kapacitetima. Osim toga, trenutno se primenjuje ograničen pristup u praćenju efekata implementacije dokumenata javnih politika i propisa. Javna uprava se još uvek nije potpuno posvetila merenju efekata i ishoda, što često rezultira izveštavanjem samo o sprovedenim aktivnostima, a ne i o stvarnim efektima koji su postignuti primenom tih politika i propisa.

2.3. Dokumenti javnih politika

Najznačajniji dokumenti javnih politika koji se odnose na Poglavlje 23 i osnovna prava su strategije i akcioni planovi. Strategija je osnovni dokument javne politike, kojim se na celovit način utvrđuju strateški pravac delovanja i javne politike u konkretnoj oblasti planiranja i sprovođenja javnih politika utvrđenih propisom Vlade.¹⁰ Strategija se po pravilu usvaja za period od pet do sedam godina, a ostvarivanje njenih ciljeva planira se i prati posredstvom akcionog plana za sprovođenje strategije. Akcioni plan je dokument javne politike najvišeg nivoa detaljnosti, kojim se razrađuju strategija ili program, u cilju upravljanja dinamikom sprovođenja mera javnih politika koje doprinose ostvarivanju posebnih ciljeva strategije, odnosno programa.¹¹ Akcioni plan je sastavni deo strategije i programa, i po pravilu se usvaja istovremeno s tim dokumentima javnih politika.

10 Zakon o planskom sistemu, „Službeni glasnik RS”, broj 30/18, čl. 13.

11 Ibid, čl. 18.

3. Monitoring

Revidirani Akcioni plan za Poglavlje 23 (AP 23) usvojen je 10. jula 2020. godine.¹² Tad je formirano i prvo Koordinaciono telo za sprovođenje Akcionog plana za Poglavlje 23 s ciljem koordinacije rada organa zaduženih za realizaciju aktivnosti predviđenih AP 23. Ovo telo ima u nadležnosti razmatranje i usvajanje izveštaja o realizaciji AP 23, izveštavanje Evropske komisije, Vlade i Narodne skupštine RS o sprovođenju aktivnosti iz pomenutog strateškog dokumenta, davanje preporuka za unapređenje sprovođenja aktivnosti i pokretanje mehanizma ranog upozoravanja u slučaju kašnjenja i drugih problema u realizaciji AP 23. U januaru 2021. godine, Vlada je izmenila Odluku o obrazovanju Koordinacionog tela za sprovođenje Akcionog plana za Poglavlje 23: Pravosuđe i osnovna prava, pa je ono zvanično postalo operativno posle skoro šest meseci.¹³

Od 2021. godine počelo je i izveštavanje o primeni revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23. U periodu od marta 2021. do novembra 2023. godine objavljeno je 10 kvartalnih izveštaja o primeni revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23.¹⁴ Koordinaciono telo za sprovođenje AP 23 objavilo je osam setova preporuka. Ponavljaju se preporuke da je neophodno da izveštaji institucija budu jasni i vezani za indikator rezultata, kao i da je važno da organi navedu da li se uopšte sprovode kontinuirane aktivnosti (najčešće obuke).¹⁵

12 Dokumenti su dostupni na: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/30402/revidirani-akcioni-plan-za-poglavlje-23-22072020.php>.

13 Government of Serbia, Decision on establishing a Coordinating Body for the implementation of the Action Plan for Chapter 23: Justice and Fundamental Rights, 29 January 2021, <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/odluka/2021/6/11>, 23 February 2022.

14 Izveštaji o sprovođenju revidiranog AP 23 dostupni su na: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/33945/izvestaji-o-sprovođenju-revidiranog-akcionog-plana-za-poglavlje-23.php>.

15 <https://www.mpravde.gov.rs/files/Preporuke%20Koordinacionog%20tela%202502%202022.pdf>.

3.1. Pregled implementacije strateških aktivnosti iz revidiranog Akcionog plana 23

NERA	3.3.2.
AKTIVNOST	<p>3.3.2.3. Usvojiti Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji za period 2020–2025, s naročitim osvrtom na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dalje jačanje transparentnosti vlasništva nad medijima; – dalje praćenje efekata privatizacije medija; – sprečavanje kontrole medija na osnovu prekomerne zavisnosti od državnog oglašavanja; – osnaživanje medijskog pluralizma; – jačanje medijske pismenosti; – jačanje samoregulacije.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	IV kvartal 2020. godine.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je u potpunosti realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Akcioni plan za period 2020–2022. – IV kvartal 2020. U toku je izrada Akcionog plana za period 2023–2025.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	U toku je realizacija aktivnosti.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	Za inicijalni akcioni plan nije bilo kašnjenja. Akcioni plan za period 2023–2025. kasni 11 meseci.

NERA	3.3.2.
AKTIVNOST	3.3.2.4. Primena Strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji za period 2020–2025. i njegov akcionog plana. Uspostavljanje jasnog mehanizma za nadzor nad sprovođenjem Strategije.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano, počev od II kvartala 2020.

STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	I kvartal 2021. U toku je izrada Akcionog plana za period 2023–2025. – mehanizam neaktivan
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	U toku je realizacija aktivnosti.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	III kvartala (10 meseci) IV kvartala (12 meseci) za novi AP

MERA	3.4.1.
AKTIVNOST	3.4.1.1. Usvajanje nove Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije i pratećeg akcionog plana.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	IV kvartal 2020.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je u potpunosti realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	I kvartal 2022. III kvartal 2022.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost je realizovana.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	IV kvartala (12 meseci) za Strategiju VI kvartala (20 meseci) za AP

MERA	3.4.1.
AKTIVNOST	3.4.1.2. Nadzor nad primenom Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije i pratećeg akcionog plana
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano, počev od usvajanja AP.

STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je delimično realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	III kvartal 2023. Aktivnost je tek počela da se realizuje u martu 2023.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	U toku je realizacija aktivnosti.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	II kvartala (5 meseci)

MERA	3.4.1.
AKTIVNOST	3.4.1.2. Nadzor nad primenom Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije i pratećeg akcionog plana
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano, počev od usvajanja AP.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je delimično realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	III kvartal 2023. Aktivnost je tek počela da se realizuje u martu 2023.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	U toku je realizacija aktivnosti.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	II kvartala (5 meseci)

MERA	3.4.2.
AKTIVNOST	3.4.2.3. Razvoj novog strateškog okvira u oblasti rodne ravnopravnosti.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Do IV kvartala 2021.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je u potpunosti realizovana.

KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	IV kvartal 2021. III kvartal 2022.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost je realizovana.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	Nema kašnjenja za strategiju. II kvartala (7 meseci) za AP

NERA	3.4.2.
AKTIVNOST	3.4.2.4. Praćenje sprovođenja novog strateškog okvira u oblasti rodne ravnopravnosti.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Do IV kvartala 2022.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	II kvartal 2023. U aprilu 2023. godine doneta je Odluka o obrazovanju Saveta za rodnu ravnopravnost. Još nije dostupno izveštavanje.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	U toku je realizacija aktivnosti.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	I kvartal (4 meseca)

NERA	3.4.2.
AKTIVNOST	3.4.2.6. Razvoj novе Nacionalne strategije i Akcionog plana za sprečavanje nasilja nad ženama u porodici i partnerskim odnosima.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	IV kvartal 2020.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je delimično realizovana.

KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Strategija usvojena, II kvartal 2021. AP još uvek nije usvojen.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost je delimično realizovana.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	I kvartal (3 meseca) za Strategiju XII kvartala (35 meseci) za AP

NERA	3.4.2.
AKTIVNOST	3.4.2.7. Praćenje sprovođenja nove Nacionalne strategije i Akcionog plana za sprečavanje nasilja nad ženama u porodici i partnerskim odnosima
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano, počev od I kvartala 2021.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost nije realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost ne objavljuje izveštaje.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost nije realizovana.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	XII kvartala (36 meseci)

NERA	3.4.3.
AKTIVNOST	3.4.3.3. Izrada i usvajanje Akcionog plana za period do 2022. godine za sprovođenje Strategije unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji za period do 2024. godine.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	IV kvartal 2020.

STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je u potpunosti realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	II kvartal 2021 AP za period 2020–2022. usvojen u aprilu 2021. godine. Akcioni plan za sprovođenje Strategije unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji za period od 2020. do 2024. godine, u periodu od 2023. do 2024. godine, usvojen u julu 2023.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost je realizovana.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	0 kvartala (2 meseca) II kvartala (6 meseci) za AP 2023–2024.

MERA	3.4.3.
AKTIVNOST	3.4.3.4. Nadzor nad implementacijom Strategije unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji za period do 2024. godine i Akcionog plana za implementaciju za period do 2022. godine.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano, do isteka Strategije.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Godišnji izveštaj za 2022. godinu pripremljen u aprilu 2023. godine i verifikovan od strane Saveta za osobe sa invaliditetom.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	U toku je realizacija aktivnosti.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	/

AMERA	3.4.4.
AKTIVNOST	3.4.4.1. Jačanje Saveta za prava deteta i njegove uloge u praćenju efekata reformi, daljem oblikovanju politika, kao i kroz obezbeđivanje adekvatnih resursa za sprovođenje efikasnog nadzora i praćenje primene akcionih planova i strategija u oblasti prava deteta.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Vlada Srbije donela je u martu 2023. godine odluku o osnivanju Saveta za prava deteta, ali do decembra 2023. godine nije održan nijedan sastanak. Savet nije bio aktivan od kraja 2021. godine.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost se ne realizuje.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	Najmanje III kvartala (9 meseci).

AMERA	3.4.4.
AKTIVNOST	3.4.4.2. Unapređivanje usluga podrške za decu, odrasle i stare osobe sa intelektualnim smetnjama i njihove porodice, u cilju prevencije institucionalizacije kroz: – organizovanje dnevnih boravaka; – organizovanje inkluzivnih radionica; –uključivanje dece sa razvojnim smetnjama koja su u riziku od izdvajanja iz porodice u postojeće usluge u zajednici; –organizovanje usluga za ranu rehabilitaciju dece sa smetnjama u razvoju i za podršku ostanku u porodičnom okruženju; –organizovanje mreže klubova inkluzivnih sadržaja u lokalnim zajednicama za decu, odrasle i stare sa intelektualnim smetnjama i roditelje; –organizovanje edukativnih radionica za roditelje za odgovorno roditeljstvo i učešće u rehabilitaciji deteta sa smetnjama u razvoju.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano, do III kvartala 2021.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.

KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	U januaru 2022. godine usvojena je Strategija deinstitucionalizacije i razvoja usluga socijalne zaštite u zajednici 2022–2026. godine. Izrada AP za period 2023–2024. počela je u aprilu 2023. godine. Nije poznato da je usvojen AP za period 2022–2023.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	I kvartal 2022 za Strategiju. Akcioni plan još uvek nije usvojen. Aktivnost delimično realizovana.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	I kvartal (3 meseca) za Strategiju IX kvartala (27 meseci) za AP

NERA	3.4.4.
AKTIVNOST	3.4.4.4. Unapređenje sistema novčanih davanja namenjenih ugroženim porodicama dece sa invaliditetom u skladu s principima socijalne inkluzije, kroz izmene i dopune Zakona o socijalnoj zaštiti, kao i kroz usvajanje novе strategije razvoja socijalne zaštite
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	IV kvartal 2020.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost nije realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Započete su pripreme u vezi s formiranjem radne grupe. Nakon formiranja radne grupe, pristupiće se izradi predloga strategije socijalne zaštite, kao novog planskog dokumenta.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost nije realizovana.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	XII kvartala (36 meseci)

AMERA	3.4.4.
AKTIVNOST	3.4.4.19. Nadzor nad sprovođenjem nove Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja i pratećeg akcionog plana.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Počev od II kvartala 2020. do isteka Strategije.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je delimično realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju dostavilo je Vladi inicijativu za obrazovanje Radne grupe za sprovođenje i praćenje Strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja za period od 2020. do 2023. godine. Radna grupa nije formirana.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost nije realizovana.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	XV kvartala (39 meseci)

AMERA	3.5.1.
AKTIVNOST	3.5.1.16. Usvajanje Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka sa pratećim akcionim planom.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	III kvartal 2020.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost je u potpunosti realizovana.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Nacionalna strategija za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine usvojena je u julu 2020. godine i donet je i prateći akcioni plan. Akcioni plan 2023–2025. usvojen je u martu 2023.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost je delimično realizovana.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	/ I kvartal (3 meseca) za novi AP 2023–2025.

NERA	3.6.1.
AKTIVNOST	3.6.1.1. Praćenje realizacije aktivnosti iz Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Kontinuirano do ispunjenja Akcionog plana.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog je obrazovalo novi saziv Posebne radne grupe za pripremu Predloga novog akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina u decembru 2021 godine. Dokument u pripremi podrazumeva, s jedne strane, promenu rokova za sprovođenje određenih aktivnosti, a s druge, definisanje novih mera i aktivnosti, jer su neke aktivnosti već realizovane u prethodnom periodu.
STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Aktivnost se trenutno ne realizuje.
KAŠNENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	Najmanje 12 kvartala (36 meseci)

NERA	3.6.2.
AKTIVNOST	3.6.2.1. Izrada i puna implementacija Akcionog plana 2019–2020. za sprovođenje nove Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period 2016–2025. koji sadrži merljive SMART indikatore.
KVARTAL PREDVIĐEN ZA IMPLEMENTACIJU	Do IV kvartala 2020. godine za primenu. Kontinuirano, počev od usvajanja Akcionog plana.
STATUS IMPLEMENTACIJE PREMA IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA PRAVDE	Aktivnost se uspešno realizuje.
KVARTAL KAD JE AKTIVNOST IMPLEMENTIRANA	III kvartal 2022. godine – usvojen Akcioni plan za period 2022–2024. godine uz Strategiju. Ministarstvo pravde navodi da će Izveštaj za 2022. godinu biti izrađen u III kvartalu 2023, ali još uvek nije dostupan javnosti

STATUS IMPLEMENTACIJE NA OSNOVU MONITORINGA	Deo aktivnosti realizovan (usvajanje). Nema podataka o implementaciji. Aktivnost se delimično realizuje.
KAŠNJENJE U IMPLEMENTACIJI (30. NOVEMBAR 2023)	VI kvartala (18 meseci) za usvajanje Nema podataka za primenu.

Ukoliko se pogledaju informacije o ispunjenosti iz izveštaja Ministarstva pravde, od 17 izdvojenih aktivnosti, **pet aktivnosti je u potpunosti realizovano, sedam se uspešno realizuje, tri su delimično realizovane i dve su nerealizovane.** Ako se pak pogledaju dostupne informacije i informacije članica Radne grupe NKEU za Poglavlje 23, situacija je ipak malo drugačija – od ukupno 17 aktivnosti koje se tiču usvajanja i izmena strateškog okvira iz oblasti Osnovna prava, ukupno **tri su realizovane, u pet aktivnosti realizacija je u toku, četiri su delimično realizovane, dok pet nije realizovano.**

REALIZACIJA AKTIVNOSTI
PREMA IZVEŠTAJIMA

- U potpunosti realizovano
- Uspešno se realizuje
- Delimično realizovano
- Nije realizovano

REALIZACIJA AKTIVNOSTI
PREMA MONITORINGU

- Realizovano
- Realizacija u toku
- Delimično realizovano
- Nije realizovano

3.2. Izdvojena strateška dokumenta u oblasti osnovnih prava

Prema izveštavanju Ministarstva pravde, u posmatranom periodu, odnosno od prvog kvartala 2022. godine do kraja trećeg kvartala 2023. godine, usvojeno je najmanje devet strateških dokumenta, od kojih je većina propisana Akcionim planom za Poglavlje 23.¹⁶ U narednom delu predstavljamo neke od najznačajnijih usvojenih dokumenata javnih politika u toku 2022. i 2023. godine s ciljem prikaza samog postupka usvajanja, kvaliteta dokumenata i njihove implementacije.

- a) **Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine i za period septembar 2022. godine – septembar 2024. godine.**

Jedan od najsvežijih procesa jeste usvajanje Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine i za period septembar 2022. godine – septembar 2024. godine. Radnoj grupi za izradu Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela za period od 2023. godine do 2025. godine prezentovan je prvi nacrt akcionog plana početkom januara 2023. godine. Dvodnevni radni sastanak Radne grupe održan je 16. i 17. januara 2023. godine. Na sastanku su analizirani rezultati sprovođenja mera prethodnog akcionog plana, razma-

16 U januaru 2022. godine usvojena je Strategija deinstitucionalizacije i razvoja usluga socijalne zaštite u zajednici 2022–2026. godine. U januaru 2022. godine usvojena je Strategija prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine. U septembru 2022. godine usvojen je Akcioni plan za period 2022–2023. za sprovođenje Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine. U februaru 2022. godine usvojena je Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period 2022–2030. godine, a u septembru 2022. godine i Akcioni plan za period 2022–2024. godine za sprovođenje Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period 2022–2030. godine. U avgustu 2022. godine usvojen je Akcioni plan za period 2022–2023. za sprovođenje Strategije za rodnu ravnopravnost za period od 2021. do 2030. godine. U decembru 2022. godine usvojena je Strategija razvoja sistema izvršenja krivičnih sankcija sa Akcionim planom za period 2022–2027. godine. U martu 2023. godine usvojen je Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za period septembar 2022. godine – septembar 2024. godine. U avgustu 2023. godine usvojena je Strategija zaštite podataka o ličnosti za period od 2023. do 2030. godine. U julu 2023. godine usvojen je Akcioni plan za sprovođenje Strategije unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji za period od 2020. do 2024. godine, u periodu od 2023. do 2024. godine.

trani predlozi, komentari i sugestije članica i članova Radne grupe, uglavnom u vezi s dinamikom realizacije predviđenih aktivnosti, budući da je veliki broj aktivnosti iz prethodnog akcionog plana (za period od 2020. godine do 2023. godine) ostao nesproveden.

Procena finansijskih sredstava neophodnih za realizaciju posebnih ciljeva, mera i aktivnosti vršena je od strane predlagača akcionog plana – Ministarstva pravde i nosilaca pojedinačnih aktivnosti iz Akcionog plana, a u skladu s plansko-budžetskim procedurama. Nosioci pojedinačnih aktivnosti iz Akcionog plana izvršili su okvirnu procenu troškova angažovanja ljudskih i drugih resursa i potreba za realizaciju planiranih aktivnosti, u skladu s usvojenim Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2023.¹⁷ Nakon usaglašavanja Radne grupe s predstavnicima institucija odgovornim za sprovođenje pojedinačnih aktivnosti, pretežno u pogledu finansiranja predloženih aktivnosti za realizaciju mera, februara 2023. godine izrađen je Predlog akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine, u periodu 2023–2025. godine. Odmah zatim, sprovedena je javna rasprava periodu od 20. februara do 5. marta 2023. godine. U okviru javne rasprave, Ministarstvo pravde organizovalo je Okrugli sto 28. februara 2023. godine, na kome se diskutovalo o predlozima i dinamici realizacije mera iz Predloga akcionog plana. Po okončanju javne rasprave, marta 2023. godine, usvojen je Akcioni plan.

Akcionim planom predviđeno je da se opšti cilj realizuje kroz tri posebna cilja, čija će se implementacija ostvarivati kroz veći broj mera koje sadrže pojedinačne aktivnosti, u periodu od 2023. do 2025. godine. Do septembra 2023. godine nije započeta realizacija najvažnijeg cilja Nacionalne strategije, a to je osnivanje službi podrške žrtvama i svedocima krivičnih dela pri višim sudovima u Republici Srbiji. Kao i pre usvajanja Nacionalne strategije, održivo funkcionišu službe za pomoć i podršku oštećenima i svedocima pri Posebnom odeljenju za organizovani kriminal i Odeljenju za ratne zločine Višeg suda u Beogradu i Tužilaštvu za ratne zločine, kao i službe podrške žrtvama koje funkcionišu u okviru organizacija civilnog društva.

b) Strategija prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine i Akcioni plan za period 2022–2023. za sprovođenje Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine

Republika Srbija je 2009. godine usvojila opšti, sistemski zakon protiv diskriminacije, čime je operacionalizovala ustavne principe koji zabranjuju diskriminaciju i postavila pravni okvir zaštite od ovog problema. U cilju potpune

17 „Službeni glasnik RS”, broj 138 /22.

usklađenosti s antidiskriminacionim zakonodavstvom Evropske unije, što je više puta preporučila i Evropska komisija, Republika Srbija je u maju 2021. godine donela Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.¹⁸

Pored Zakona o zabrani diskriminacije, doneti su i drugi zakoni protiv diskriminacije, koji su uspostavili sistem zaštite od diskriminacije u odnosu na različite grupe ljudi. Vlada je takođe usvojila opšti okvir politika u prvom strateškom dokumentu – Strategiji prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2013. do 2018. godine, kao i u brojnim drugim strateškim dokumentima koji preciznije definišu politike u raznim oblastima i u vezi s različitim grupama stanovništva.

Na preporuku Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, Vlada je 2013. godine usvojila Strategiju prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2013. do 2018. godine,¹⁹ zajedno s Akcionim planom za sprovođenje Strategije u periodu od 2014. do 2018. godine. Ovaj strateški dokument je igrao ključnu ulogu u okviru Pregovaračkog poglavlja 23 tokom procesa pridruživanja Republike Srbije Evropskoj uniji. Uz usmeravanje i angažovanje javnih politika, Vlada je unapredila određene zakone kako bi uvela jasnije i preciznije antidiskriminacione norme u oblastima koje regulišu.

Analiza primene prethodne Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije pokazala je da su postignuti pozitivni pomaci u unapređenju politika i zakonodavstva, sistemskoj prevenciji diskriminacije i unapređenju prakse u oblasti zaštite od diskriminacije, kao i u jačanju kapaciteta državnih službenika. Međutim, utvrđeno je da neke od planiranih mera nisu bile sprovedene, da su delimično realizovane ili da nisu postojali dostupni podaci o njihovoj implementaciji.

Kao nastavak rada na formulisanju javnih politika u oblasti zaštite od diskriminacije, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u junu 2021. godine osnovalo je Posebnu radnu grupu, zaduženu za izradu Predloga strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine, zajedno s Predlogom akcionog plana za njenu implementaciju. Tokom procesa javnih konsultacija u oktobru 2021. godine i javne rasprave u junu 2022. godine, tekst Polaznih osnova za izradu Predloga strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine bio je dostupan javnosti na internet stranici Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

18 Zakon o zabrani diskriminacije, „Službeni glasnik RS”, br. 22/2009 i 52/2021.

19 Strategija prevencije i zaštite od diskriminacije, „Službeni glasnik RS”, broj 60 od 10. jula 2013.

Opšti cilj Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030.²⁰ godine je stvaranje jednakih mogućnosti za pripadnike grupa koji su podložni diskriminaciji kako bi uživali u svim ljudskim pravima i slobodama, kao i poboljšanje efikasnosti sistema prevencije i zaštite od diskriminacije u svim oblastima i na svim nivoima. Strategijom je predviđen i Akcioni plan za period od 2022. do 2023. godine.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog je u aprilu 2022. godine organizovalo javne konsultacije koje su trajale 10 dana, a zatim i javnu raspravu u junu 2022. godine o Predlogu akcionog plana za period od 2022. do 2023. godine za sprovođenje Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine, koja je trajala 20 dana. Nakon toga, Akcioni plan je dostavljen nadležnim institucijama na davanje mišljenja, a proces davanja mišljenja je trajao od 8. do 22. jula 2022. godine.

c) Akcioni plan za period 2022–2024. godine za sprovođenje Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period 2022–2030. godine

Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period od 2016. do 2025.²¹ godine usvojena je 3. marta 2016. godine, kao nastavak prethodne Strategije za unapređivanje položaja Roma u periodu od 2009. do 2015. godine. U periodu od 2016. do 2022. godine usvojen je samo Akcioni plan za period 2017–2018, čija je svrha bila da podrži ciljeve postavljene Strategijom. Akcioni plan, kao dokument javne politike, detaljno je opisivao konkretne mere i aktivnosti, precizirao vremenski okvir za njihovu implementaciju i odredio potrebna finansijska sredstva, postavljajući i pokazatelje za praćenje efikasnosti i rezultata. Stoga je uspešnost ostvarivanja opštih i posebnih ciljeva Strategije u velikoj meri zavisila od implementacije Akcionog plana i koordinacije mera i aktivnosti planiranih njime.

Budući da su ostali akcioni planovi uveliko kasnili, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, kao odgovorno telo za njen predlog, pokrenulo je inicijativu za reviziju Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period od 2016. do 2025. godine. Osim donošenja i sprovođenja akcionih planova, koje je značajno kasnilo, bilo je potrebno uskladiti Strategiju sa Zakonom o planskom sistemu donetim 2018. godine, kao i s Uredbom o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika.

20 Strategija prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine, „Službeni glasnik RS“, broj 12 od 1. februara 2022.

21 Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u RS za period 2016–2025. godine, „Službeni glasnik RS“, broj 26/16.

Takođe, tokom tog dužeg vremenskog perioda kontekst se promenio usvajanjem EU Strateškog okvira za Rome i potpisivanjem Poznanjske deklaracije.

Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period od 2022. do 2030. godine pripremljena je na osnovu detaljne analize relevantnih dokumenata i aktuelnog konteksta. Koordinaciono telo i Stručna grupa konsultovali su sve relevantne institucije, širok spektar organizacija civilnog društva i samu romsku nacionalnu zajednicu u Republici Srbiji kako bi prikupili mišljenja i sugestije. Na osnovu ovih konsultacija, pripremljen je konačan tekst Strategije, koji je predložen Vladi za usvajanje. Odgovarajući akcioni plan je usvojen u septembru 2022. godine.

Evropska unija je usvojila EU Strateški okvir za jednakost, uključivanje i učešće Roma do 2030.²² godine, pa je on uzet u obzir pri izradi Akcionog plana. Takođe su uvažene preporuke iz Četvrtog mišljenja Savetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina od 26. juna 2019. godine.

Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period od 2022. do 2030. godine usklađena je na nivou Stručne grupe Koordinacionog tela za unapređenje položaja i socijalno uključivanje Roma i Romkinja. Nakon toga, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog je sprovelo javnu raspravu o Predlogu akcionog plana za period od 2022. do 2024. godine za implementaciju Strategije od 26. maja do 15. juna 2022. godine. Javna rasprava je održana u junu 2022. godine u Beogradu, Novom Sadu i Kruševcu. Romski kulturni centar Beograd, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave i Republički sekretarijat za javne politike dali su svoje predloge. Većina komentara Romskog kulturnog centra je prihvaćena, dok su predlozi Ministarstva i Sekretarijata u potpunosti uzeti u obzir.

Procena finansijskih sredstava potrebnih za implementaciju posebnih ciljeva, mera i aktivnosti iz Akcionog plana vršena je od strane predlagača ovog akcionog plana, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, u saradnji s nosiocima pojedinačnih aktivnosti iz Akcionog plana, u skladu s planskim i budžetskim procedurama.

d) Akcioni plan za period 2022–2023. za sprovođenje Strategije za rodnu ravnopravnost za period od 2021. do 2030. godine.

Srbija je usvojila Nacionalnu strategiju za rodnu ravnopravnost za period od 2016. do 2020.²³ godine zajedno s Akcionim planom za period

22 EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation for 2020–2030, European Commission, Brussels, 7. 10. 2020.

23 Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost za period od 2016. do 2020. godine s akcionim planom za period od 2016. do 2018. godine, „Službeni glasnik RS“, broj 4, 22. januar 2016.

2016–2018. godine, koja je prestala da važi 2020. godine. Akcioni plan za nje-nu realizaciju za period 2018–2020. godine nije usvojen, iako je nacrt bio pri-premljen i upućen u proceduru. Prema Analizi efekata Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost za period 2016–2020,²⁴ primena prethodne Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost bila je najefektnija kad se radi o sistemskom uvođenju rodne perspektive u donošenje, sprovođenje i praćenje javnih poli-tika, programa i budžeta, a takođe su započete različite aktivnosti značajne za unapređenje rodne ravnopravnosti, uprkos tome što se nisu uvek odvijale željenom dinamikom. Manja efektivnost u primeni strategije zabeležena je u ekonomskom osnaživanju žena, unapređivanju položaja žena iz ranjivih grupa i rodno osetljivom obrazovanju, dok se blagi pozitivni pomaci beleže u podi-zanju znanja i svesti o značaju rodne ravnopravnosti za razvoj društva.

Zbog isteka prethodne strategije i skladu s preporukama među-narodnih tela za praćenje primene CEDAW konvencije,²⁵ bilo je neophodno usvojiti novi strateški dokument. Rešenjem Ministarstva za ljudska i manjin-ska prava i društveni dijalog obrazovana je Posebna radna grupa za pripremu Predloga nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost za period 2021–2030. i Predloga AP za njeno sprovođenje za period 2021–2023. godine.

Novom strategijom za rodnu ravnopravnost utvrđene su sveobuhvatne mere za unapređenje rodne ravnopravnosti kao činioca koji podstiče razvoj društva u Republici Srbiji. Strategija se oslanja i na Opšte preporuke Komiteta za eliminisanje svih oblika diskriminacije žena, Zaključna zapažanja CEDAW komiteta u vezi sa Četvrtim periodičnim izveštajem Republike Srbije o sprovođenju CEDAW3 konvencije, kao i Opšte preporuke CEDAW komiteta.

Konsultacije su se odvijale u dva paralelna procesa. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog organizovalo je i vodilo konsulta-tivni proces s organima javne vlasti, a sugestije koje su stigle dostavljene su ekspertskom timu. Ekspertski tim je vodio pet konsultativnih sastanaka koje je organizovalo Udruženje građanki FemPlatz. Vlada Republike Srbije usvojila je Strategiju na sednici održanoj 14. oktobra 2021. godine.²⁶ Strategijom je propisan rok od 90 dana od dana usvajanja Strategije u kome je potrebno pri-premiti i usvojiti akcioni plan za njeno sprovođenje. Ekspertski tim pripremio

24 Završna evaluacija Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost za period od 2016. do 2020. godine. Dostupno na: <https://rodnaravnopravnost.gov.rs/index.php/sr/dokumenti/strategije-i-akcioni-planovi/evaluacija-strategije-za-rodnu-ravno-pravnost-2016-2020>.

25 Zakon o ratifikaciji konvencije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, „Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori“, br. 11/81.

26 Strategija za rodnu ravnopravnost za period od 2021. do 2030. godine: 103/2021-4.

je Polazne osnove za akcioni plan, koje su dostavljene Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog novembra 2021. godine na dalje postupanje.

Opšti cilj Strategije za rodnu ravnopravnost za period od 2021. do 2030. godine je prevazilaženje rodnog jaza i ostvarivanje rodne ravnopravnosti kao preduslov za razvoj društva i poboljšanje svakodnevnog života žena i muškaraca, devojčica i dečaka.

Javna rasprava o Predlogu akcionog plana sprovedena je od 20. januara do 8. februara 2022. godine. Rasprava se odvijala onlajn, a predlozi, sugestije i komentari dostavljali su se na elektronsku adresu Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. Do naznačenog roka, svoje priloge su poslali: Miodrag Popović, Mreža za podršku ženama 45+ i Ministarstvo odbrane.

3.3 Strateški okvir koji nedostaje ili izostaje njegova primena

Uprkos velikom broju zakonskih i strateških izmena u toku 2022. i 2023. godine zbog nasleđenog kašnjenja od pre revizije Akcionog plana za Poglavlje 23 ili usled prevelikog fokusa na pravosudne reforme, određeni broj strateških dokumenata i pratećih akcionih planova iz oblasti osnovnih prava **nije usvojen ili ažuriran**. Jedan od najbitnijih i dugo očekivanih dokumenata ovog tipa jeste Strategija socijalne zaštite. Kako se navodi u izveštajima Ministarstva pravde, pripreme za izradu su i dalje u toku, ali još nije ni formirana radna grupa. Konstantno odlaganje izrade i usvajanja ovakvog dokumenta ima značajne implikacije na socijalnu politiku i zaštitu u Srbiji. Budući da je prvi nacrt pripremljen za period 2019–2025, može se reći sa se kasni s usvajanjem skoro pet godina.

Iako je 2023. godina praktično na izmaku, **mnoštvo akcionih planova koje je trebalo izraditi za period koji uključuje i aktivnosti upravo za tekuću godinu nije usvojeno**. Takav je slučaj sa sledećim akcionim planovima:

- Akcionog plan za period 2023–2025. za Strategiju razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine, usled usvajanja novih medijskih zakona, iako je formirana Radna grupa za izradu i praćenje akcionog plana krajem 2022;
- Akcioni plan uz Strategiju za sprečavanje i borbu protiv rodno zasnovanog nasilja prema ženama i nasilja u porodici za period 2021–

2025. godine; iako je Strategija usvojena 2021. godine, akcioni plan još uvek nije;

- Akcioni plan za period 2022–2023 za Strategiju deinstitucionalizacije i razvoja usluga socijalne zaštite u zajednici za period 2022–2026; Strategija je usvojena 2022. godine, ali nisu dostupne informacije o usvajanju akcionog plana, iako je predviđeni period već istekao. Izveštaji Ministarstva pravde navode da je priprema u toku.

Ovakav dokument predstavlja i Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina za period 2022–2025. godine.²⁷ Posebna radna grupa je formirana u decembru 2021. godine, ali ovaj srednjoročni strateški plan nije finalizovan do momenta izrade ovog izveštaja. Radna grupa je sačinjena od preko 40 članova, uključujući predstavnike nacionalnih saveta nacionalnih manjina i organizacija civilnog društva. U avgustu 2022. objavljen je Predlog akcionog plana i otvoren proces javnih konsultacija, čiji rezultat nije poznat. Pojedini nacionalni saveti otvoreno su iznosili svoje primedbe, a najviše Bošnjačko nacionalno vijeće²⁸ i Hrvatski nacionalno vijeće.²⁹ Radna grupa se od tada nije sastajala, budući da su u međuvremenu najavljeni i održani izbori na svim nivoima, pa je i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog tek po formiranju nove vlade moglo da nastavi s radom. Iako je ministar najavljivao da će usvajanje ovog dokumenta biti prioritet, dokument nije usvojen do prekida mandata, a povodom najave novih prevremenih parlamentarnih izbora u decembru 2023. godine. Ako uzmemo u obzir da su, osim kontinuiranih aktivnosti iz prethodnog plana iz 2016, rokovi za sve aktivnosti istekli još 2018. godine, ovo znači da pune tri godine nemamo jasan strateški okvir zaštite i ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Još jedan trend je **nedostatak mehanizma nadzora i informacija o primeni strateškog okvira**. Usvajanje dugo očekivane Strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja od 2020. do 2023. godine s pripadajućim Akcionim planom za 2020. i 2021. krajem maja 2020. godine, predstavljalo je važan korak u procesu strateškog unapređivanja zaštite dece od nasilja u Srbiji. Kako su isticale organizacije civilnog društva, definisane mere, aktivnosti i indikatori za merenje postignutih rezultata definisani su na previše opšt

27 Videti na: <https://www.minljmpdd.gov.rs/doc/konsultacije/150722/Radna-verzija-Akcionog-plana.pdf>.

28 Videti na: <https://insajder.net/prenosimo/bosnjacko-nacionalno-vijece-nece-podrhati-novi-akcioni-plan-za-prava-manjina>.

29 Videti na: <https://hmv.org.rs/uploads/documents/Geneza%20i%20osvrt%20na%20manjkavosti%20novog%20prijedloga%20Akcijskog%20plana-18-08-22-14-06-22.pdf>.

način, ostavljajući prostora za široko tumačenje, neprecizno praćenje postignutih rezultata i merenje nivoa unapređenja.³⁰ Prema informacijama dobijenim od članica Radne grupe NKEU za Poglavlje 23, dve godine od usvajanja Strategije nije obrazovana radna grupa za njeno sprovođenje i praćenje, niti su imenovane organizacije civilnog društva koje će učestvovati u praćenju njenog sprovođenja. Početkom 2022. izražena je zabrinutost povodom odlaganja uspostavljanja nadzora nad sprovođenjem Strategije, s obzirom na to da sprečavanje i suzbijanje nasilja nad decom, kao i zaštita dece od nasilja, treba da bude prioritet unapređivanja položaja prava deteta u RS. Nadzor nije uspostavljen do momenta izrade ovog izveštaja, iako Ministarstvo pravde u svojim izveštajima navodi da je Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju pokrenulo inicijativu da se on uspostavi. Ne postoje podaci o primeni ovog strateškog dokumenta, čije se trajanje završava s 2023. godinom. To je posebno važno u kontekstu tragedija koje su se desile u maju 2023. godine. Zabrinjavajuće je da je nadležno ministarstvo, imajući u vidu da ne postoji nadzor nad dokumentom više od pune tri godine, ovakvu inicijativu pokrenulo tek nakon što smo imali slučaj ubistva devetoro dece od strane vršnjaka u OŠ „Vladislav Ribnikar“ u Beogradu.

Konačno, u izveštajnom periodu **usvojena su i dokumenta koja nisu predviđena Akcionim planom za Poglavlje 23**, ali su u direktnoj vezi s aktivnostima iz ovog plana. To je slučaj sa Strategijom zaštite podataka o ličnosti za period 2023. do 2030. godine. Javna rasprava o predlogu Strategije sprovedena je u periodu od 15. marta do 7. aprila 2023. godine. Informacije o usvajanju ovog dokumenta kasno su stigle do civilnog društva i stručne javnosti, te je, u skladu s tim, broj pristiglih komentara bio zanemarljiv.³¹ Strategija je usvojena u avgustu 2023. godine i neophodno je obezbediti uslove za njenu adekvatnu primenu, odnosno što pre doneti akcioni plan za sprovođenje Strategije. Adekvatna primena podrazumeva osnaživanje kapaciteta organa vlasti koji bi trebalo da sprovedu proces usklađivanja propisa, kao i političke preduslove za suštinsko bavljenje pitanjima upravljanja informacijama i zaštite podataka građana. Ista je situacija i sa Strategijom za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva u Republici Srbiji za period 2022–2030. godine, koja je usvojena u februaru 2022. godine.

30 Videti na: <https://cpd.org.rs/usvojena-strategija-za-prevenciju-i-zastitu-dece-od-nasilja-za-period-od-2020-do-2023/>.

31 Dostavljena su ukupno tri komentara: NIS a.d. Novi Sad, Advokatska kancelarija PR Legal i Ortačko advokatsko društvo Janković, Popović i Mitić.

4. Zaključak

Ovaj izveštaj jasno pokazuje da postoje određeni izazovi u implementaciji i praćenju strateških dokumenata iz potpoglavlja Osnovna prava, posebno u pogledu razvoja adekvatnih mehanizama nadzora. Iako su usvojena brojna dokumenta javnih politika, kašnjenje u usvajanju pratećih akcionih planova, a posebno njihovo ažuriranje, te nedostatak jasnih mehanizama za praćenje njihove implementacije, ukazuju na potrebu za unapređenjem institucionalnih kapaciteta i efikasnijim upravljanjem javnim politikama.

Srbija se suočava s izazovom uspostavljanja sveobuhvatnog i efikasnog sistema zaštite prava i sprovođenja reformi, što je ključno za dalji napredak u procesu integracije u Evropsku uniju. Ova situacija zahteva kontinuiranu posvećenost, koordinaciju između različitih sektora vlasti, kao i aktivno uključivanje civilnog društva i međunarodne zajednice. Takođe, neophodno je jačanje mehanizama za praćenje i evaluaciju primenjenih javnih politika, kako bi se osigurala njihova efikasnost i doprinos ciljevima EU integracija.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
340.137(4-672EU:497.11)
341.231.14(497.11)

СПРЕМО, Јована, 1990-

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za Poglavlje 23 : izmene strateškog okvira iz podoblasti osnovna prava poglavlja 23 / Jovana Spremo, Velimir Petrović. - Beograd : Komitet pravnika za ljudska prava - YUCOM, 2024 (Beograd : Dosije studio). – 35 str. : ilustr. ; 22 cm

"...u okviru projekta 'Poglavlje 23: Unapređenje pravnog okvira za razvoj osnovnih prava' koji je realizovao Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM..." --> kolofon. - Tiraž 100. – Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-82222-20-0

1. Петровић, Велимир, 1992- [аутор]

а) Право -- Хармонизација -- Европска унија -- Србија б)
Људска права -- Међународна заштита -- Србија

COBISS.SR-ID 136558345 340.137(4-672EU:497.11)

